

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “ОЛЕНА ПЧІЛКА В ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ”

25–27 травня 2019 р. відбулася Міжнародна наукова конференція “Олена Пчілка в літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ століття”, присвячена 170-й річниці від дня народження письменниці. Організатором конференції став Інститут дослідження творчості Лесі Українки Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (Луцьк), місцем проведення – мальовниче озеро Свіязь, табір “Гарт” університету.

Уперше науковці, зорієнтовані на творчість Лесі Українки, зосередились на постаті письменниці, яка досі перебувала в колі їхнього зацікавлення як матір класика української літератури, а отже, відповідно, мотивувала переважно до біографічних студій. Цього разу теж не обійшлося без розмов про особистість і життя Олени Пчілки, про велику сім’ю Косачів-Драгоманових. Але й у цих доповідях акцентувалося на тому, що Олена Пчілка – яскрава особистість, видатна діячка, роль якої в історії української культури і літератури важко переоцінити. Зокрема, *Ю. Ковалів* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) у доповіді “Вольові імперативи Dasein Олени Пчілки” наголошував на численних здобутках Олени Пчілки в різних сферах творчої діяльності, на її здатності бути вольовою й активною тут і зараз, що було особливо цінним у час активного формування української ідентичності. У доповіді *Л. Скупейка* (Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ) “Олена Пчілка і Леся Українка: про відоме і надумане” йшлося про надмірне загострення уваги окремих науковців на приватних стосунках матері й дочки, на конфліктній чи проблемній стороні цих взаємин, що в підсумку давало упереджену картину життя цієї родини. Про поліфонію стосунків у сім’ї говорилося в доповідях, які базуються на документах епохи. *С. Кочерга* (Національний університет “Острозька академія”) розглянула емпативну інтерпретацію епістолярного образу Олени Пчілки, наголосила на неповноті епістолярного образу, необхідності різнобічних підходів до фактажу, який дослідники беруть із біографічних матеріалів. Про перебування Петра й Ольги Косачів у “Старій громаді” повідомила *І. Щукіна* (Музей Лесі Українки в Києві). *А. Диба* (Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка) розповіла про важливий епізод життєпису родини Косачів-Кривинюків, на основі щойно опрацьованого рукопису М. Кривинюка. Поповнила портрет Олени Пчілки важливими деталями *А. Швець* (Інститут Івана Франка НАНУ), розглянувши стосунки Івана Франка й Олени Пчілки у взаємній рецепції. *С. Богдан* (СНУ імені Лесі Українки) висвітлила стосунки в сім’ї Косачів через дослідження лексеми “дома” в епістолярній мовотворчості Косачів. Особа і діяльність М. Стороженка в рецепції Олени Пчілки привернула дослідницьку увагу *Г. Александрової* (Інститут біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського). Образ Лесі Українки в публіцистиці Юрія Косача був темою доповіді магістранта Острозької академії *Є. Яковенка*. Своєрідним підсумком біографічних доповідей стало повідомлення *С. Романова* (СНУ імені Лесі Українки) на тему: “Генераційна ідентичність порубіжної доби: “діти” contra “батьки”. Ішлося про стосунки батьків і дітей у двох письменницьких родинах: Косачів і Старицьких, про важливі закономірності переходу від однієї культурної епохи до наступної.

Не менш важливий блок конференційного обговорення – питання художньої спадщини Олени Пчілки – розпочався доповіддю *М. Моклиці* (СНУ імені Лесі Українки) “Між реалізмом і модернізмом: стильові параметри прози Олени Пчілки”, у якій йшлося про яскраві особливості індивідуального стилю прози Олени Пчілки. Майстерність реалістичного зображення в прозі Олени Пчілки підтвердила доповідь *Р. Тхорук* (Рівненський державний гуманітарний університет), присвячена особливостям нарації, на матеріалі оповідань Олени Пчілки про випробування вірою. Мовностилістичну канву художньої прози Олени Пчілки охарактеризувала *Ж. Янковська* (НУ “Острозька академія”). Про жанр присвяти в поезії говорила *Т. Данилюк-Терещук*; про особливості віршування Олени Пчілки – *О. Кицан*; нові штрихи до поетики Олени Пчілки додала доповідь *В. Соколової* “Гендерні трансформації мотиву про Пігмаліона (Олена Пчілка, Леся Українка, Б. Шоу)”;

мотив маскараду в інтерпретації Олени Пчілки став об'єктом студії *Н. Балабухи* (СНУ ім. Лесі Українки).

Значна частина доповідей зачіпала проблемні аспекти творчості Олени Пчілки й контекст її епохи. Зображення стосунків матері і дитини у прозі Олени Пчілки та письменниць 1920–1930-х років стали об'єктом студії *С. Жиґун* (Київський університет імені Бориса Грінченка). Викладачі СНУ ім. Лесі Українки подали досить широку палітру підходів до творчості Олени Пчілки. *О. Яблонська* показала роль Шевченка у творчості Олени Пчілки; *Т. Левчук* присвятила цікаву студію місцю моди і вроди у житті і творчості Олени Пчілки; про співпрацю Олени Пчілки та Б. Якубського доповіла *А. Радько*.

Два круглі столи, присвячені журналу “Слово і Час” (модератори Л. Скупейко й Н. Бойко) та десятитомній “Історії української літератури” Ю. Коваліва, доповнили й урізноманітнили програму конференції.

Не менш важливою, аніж доповіді, була т. зв. кулуарна частина конференції, коли в розкішному волинському антуражі велися палкі розмови про неймовірну жінку, талановиту письменницю й видатну особистість – про Олену Пчілку, знову і знову про неї.

Отримано 30 травня 2019 р.

Марія Моклиця
м. Луцьк

“ПОЕЗІЇ ДИВНІЇ ЧАРИ”: ФРАНКОВЕ ВІРШОТВОРЕННЯ. П'ЯТИЙ ФРАНКОЗНАВЧИЙ ПЛЕНЕР ІНСТИТУТУ ІВАНА ФРАНКА НАН УКРАЇНИ НА ГУЦУЛЬЩИНІ

31 травня – 2 червня 2019 р. Інститут Івана Франка НАН України спільно з ВГО “Союз Українок”, кафедрою фольклористики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, філологічним факультетом Львівського національного університету імені Івана Франка та Літературно-меморіальним музеєм Івана Франка в Криворівні (Верховинського р-ну Івано-Франківської обл.) провели Всеукраїнську наукову конференцію “Поезії дивнієї чари”: Франкове віршотворення. П'ятий франкознавчий пленер”. Науковий захід уже традиційно відбувся у форматі пленеру – щорічної виїзної конференції зі Львова на Гуцульщину. До складу оргкомітету ввійшли декан філологічного факультету ЛНУ імені Івана Франка С. Пилипчук, голова ВГО “Союз Українок” О. Хомик, завідувачка кафедри фольклористики КНУ імені Тараса Шевченка О. Івановська, заступниця директора з наукової роботи Інституту Івана Франка НАНУ А. Швець, ст. наук. співробітник Літературно-меморіального музею Івана Франка в Криворівні В. Зеленчук.

Наукове зібрання локалізувалось у приміщенні Літературно-меморіального музею Івана Франка, колишньому будинку Василя Якіб'юка, у якому з 1901 р. по 1914 р. літував Іван Франко. На урочистому відкритті конференції з вітальними словами виступили А. Швець, О. Івановська, В. Зеленчук, С. Пилипчук. Творча частина вітальної програми передбачала декламування Франкових поезій іноземними мовами. Вибрані вірші Івана Франка англійською мовою озвучив почесний гість М. Варнер, PhD історичних наук з Великої Британії. А. Месропян, перекладач, співробітник Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка, запропонував власний переклад Франкового вірша “Моїй дружині” вірменською мовою.

Насичена й продуктивна робота виїзної конференції тривала три дні в пленарному, секційному й відпочинково-мандрівному, екскурсійному режимах. Секційна частина функціонувала за трьома тематичними напрямками, у межах яких осмислювалась поетика Франкової лірики, розглядались теоретичні, рецептивні, історико-літературні